

BOJIŠTĚ 2024: Blízký východ zůstává “sudem prachu” Eurasie

- CZ24 News | 21. února 2024

SVĚT: Zatímco systémové ohrožení světové stability stále více vychází z domácí situace v USA, nejžhavějším bodem planety z hlediska vypuknutí rozsáhlé války zůstává Blízký východ. Jeho totální výbuch se zapojením mnoha mocností najednou, místních i mimoregionálních, je v roce 2024 stále vysoce pravděpodobný.

Celková krize státnosti v Americe, která se jasně projevuje během prezidentské kampaně, která tam probíhá, má přímý dopad i na blízkovýchodní situaci. USA se na jedné straně ocitají v situaci, kdy nejsou s to už od dob “arabského jara” řídit zavařenou “kaši” v regionu a kontrolovat svého nejbližšího spojence a hlavního “buřiče klidu” Izrael. A na druhé straně jsou v pokušení “rozfoukat” ještě více oheň planoucí na Blízkém východě, aby jím zakryly své vnitřní nesváry a sjednotily národ tvář v tvář “nové hrozbě” v podobě Íránu a islámských radikálů.

V regionu se současně utahují tři pevné smyčky.

1. Jedna je kolem nešťastného palestinského lidu v pásnu Gazy, který je o počtu 2,3 milionu osob v současnosti sevřen v úzkém pásu několika desítek kilometrů čtverečních kolem egyptského pohraničního města Rafáh. Tam se v tunelech táhnoucích se až k egyptskému Sinaji soustřeďuje vojenské vedení Hamásu (politické již dávno odešlo do zahraničí) a jeho hlavní úderné síly. Co bude s Palestinci dál, není vůbec jasné. Gaza, zejména ve své severní části, je již z 60 % zničena, její podzemní prostor je zaplaven mořskou vodou. OSN odhaduje, že toto území již není vhodné pro život.

Přesto, bez ohledu na smrt již asi 30 tisíc krajanů, z nichž téměř polovina jsou děti, a možná právě tímto se zatvrdili, obyvatelé sektoru nejsou ochotni se nikam stěhovat a ve své většině nadále podporují Hamás. Průzkumy navíc ukazují, že tato organizace je v současnosti populárnější i na Západním břehu Jordánu než tam vládoucí umírněný Fatah.

Všechny recepty na “dobrovolnou” deportaci obyvatel Gazy do Egypta, Afriky, a dokonce i do Latinské Ameriky, které stále opakují pravicoví poslanci izraelského Knesetu a někteří ministři, vypadají nesmyslně a naprosto nerealizovatelně, protože nikdo na světě neriskne se pod ně podepsat.

Izraelská vláda a velení armády Cahal vyhlásily “nevyhnutelnou” operaci v Rafáhu za “konečné vítězství” může mít za následek další desítky tisíc obětí, a ještě větší zmatek v celé situaci. Je zřejmé, že takto to dlouho nemůže trvat a do konce letošního roku musí být problém s ubytováním a zásobováním Palestinců nějakým způsobem vyřešen. V opačném případě tzv. umírněné arabské země už nebudou moci ignorovat požadavky svých národů na “potrestání Izraele za jeho zvěrstva”. Izrael varoval, že válka v Gaze bude pokračovat po celý rok 2024 a je připraven na pro sebe nejhorší scénáře. Zástupce Cahalu D. Hagari prohlásil, že někteří z 300 000 armádních záložníků budou mít přestávku ve válce, aby se připravili na nadcházející operace. “Během tohoto roku se od nás budou požadovat další úkoly a bojové akce”.

2. Druhá smyčka se stahuje kolem samotného Izraele a jeho krajně pravicového kabinetu,

především premiéra Netanjahua, navzdory jejich sebevědomí a ignorování všech požadavků světového společenství. Čím déle konflikt a utrpení Palestinců trvá, tím hlubší je v regionu protiizraelský konsensus. Všechny procesy usmíření Izraele se sousedními arabskými zeměmi byly zmařeny. Naopak, před našima očima se sbližují mnohé místní mocnosti, které dříve stály proti sobě na základě nutnosti ochránit "bratry ve víře". Probíhá proces usmíření mezi sunnity a šíity, což se projevuje při navazování přímých kontaktů a výměně návštěv mezi Saúdskou Arábií a Íránem.

Zvláště příznačné je v tomto ohledu jednání Egypta, který již oficiálně oznámil, že v případě rozsáhlého útoku na Rafáh Káhira pozastaví platnost mírových dohod z Camp Davidu s Izraelem. Experti již upozorňují na výrazně posilující egyptský vojenský potenciál v posledních letech díky vyspělým západním a ruským zbraním. Vzhledem k poměrně nízké účinnosti, kterou Cahal v Gaze a ve své roztroušenosti mezi Hamásem a Hizballáhem na libanonské hranici prokázal, může Egyptský vojenský stroj čelit mnohem hrozivější síle, než tomu bylo například ve válce v roce 1973, která nebyla pro Izrael nejúspěšnější. Přitom předpoklady materiálních potíží Káhiry a její složité geopolitické situace se nemusí vyplatit. Vzhledem k tomu, jak se situace nyní vyvíjí, může Káhira v případě, že zaujme tvrdší pozici vůči Izraeli, počítat s financováním ze strany "králů ropy" z Perského zálivu.

Geopoliticky se egyptský prezident as-Sísí při nedávném setkání s tureckým prezidentem Erdoganem poměrně elegantně zabezpečil. Když po desetiletí přerušení strany vztahy normalizovaly, dohodly se na jakési "alianci v klíčových otázkách", včetně strategické spolupráce v oblasti obrany a bezpečnosti. Jak píší experti, strany urovnaly své neshody ohledně Libye. V Etiopii Turecko, druhý investor po Číně, včetně přehrady GERD, také slíbilo Egyptu, že mu zajistí klidný týl. Nejdůležitější je podle všeho to, že Erdogan se mohl zavázat, že zabrání aktivitám jemu podřízené syrské opozice, pokud Damašek vystoupí spolu s Káhirou proti Izraeli. Při vší síle Cahalu je pro něj hrozba otevření všech front po obvodu, s ohledem na hrozící intifádu i na západním břehu řeky Jordánu, velmi neradostnou vyhlídkou. Bylo dosaženo dohody i o urychlené dodávce turecké vojenské techniky do Egypta, včetně dronů. Špatná zpráva pro Ukrajinu.

Rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora OSN o žalobě JAR ohledně genocidní povahy akcí Izraele v Gaze, včetně opakovaných hrozeb Rafáhu, mu také nevyhnutelně způsobí dlouhodobé škody. Stejný soud nyní posuzuje žalobu Indonésie "o okupaci" palestinských území Izraelem po dobu 75 let. Není třeba pochybovat, že verdikt i v této žalobě bude pro něj negativní. Hromadění podobných činů nevyhnutelně podkopává solidaritu a historické sympatie k Izraeli ze strany světového společenství, což také zkomplikuje jeho další existenci.

3. Třetí smyčka zahrnuje širší prostor kolem Íránu a jeho nejbližších spojenců v Libanonu, Sýrii, Iráku a Jemenu, kteří podle Izraele a USA pro ně představují nejostřejší a nejprímější, na rozdíl od hypotetického egyptského, nebezpečí v regionu. Část z nich, jako například jemenští Húsiové ostřelující raketami lodě v Bab Al-Mandebském průlivu, se již otevřeně zapojila do konfliktu, Hizballáh postupně stupňuje úderů na libanonsko-izraelské hranici, ostatní se připravují. Izrael neskrývá záměr bezprostředně po Gaze přesunout ostří svých vojenských operací na sever, protože se tam domnívají, že bez odstranění "iránské hrozby" nebude zajištěna bezpečnost země. Podle některých informací seskupení Cahalu na hranici s Libanonem a Sýrií již výrazně převyšuje počet těch sil, které byly soustředěny proti Gaze. Principiálně důležité pro Izrael je zapojení do možných bojových akcí proti Íránu a jeho regionálních "proxy sil" americké armády v plném rozsahu. Způsobit jim rozhodující porážku s úsilím pouze Cahalu je pro něj příliš neřešitelný úkol. Washington sdílí tyto obavy Izraele a ukazuje ochotu k četným dálkovým úderům na iránské spojence, ale ne na něho samotného. Při vší "zacyklenosti" na iránském jaderném programu a dalších problémech, které Teherán vytváří pro americkou politiku, Pentagon chápe, že rozsáhlá válka s Íránem bude vyžadovat

velké soustředění sil i od americké armády. To už předvedly i americko-britské akce proti jemenským Húsiům, kdy ti ani po stovkách úderů na své pozice v horách neuvažují o ukončení své aktivity proti lodní dopravě v Rudém moři. Na pozemní operaci proti nim, majícím zkušenost vítězství nad mimořádně vybavenou saúdskou armádou, není nikdo připraven.

Nelze však zcela vyloučit perspektivu velkého americko-iránského střetu v regionu, protože velká válka, která by mohla vypuknout na Blízkém východě z vůle Izraele, má svou logiku. Nechat ho na pospas osudu, na rozdíl od Ukrajiny a mnoha dalších, si Washington jen stěží může dovolit. "Velké peníze" to nedovolí. Každopádně v to Netanjahu zřejmě věří. Nezmýlí se?

AUTOR: Dmitrij Minin

Překlad: PhDr. Vladimíra Grulichová/Nová Republika

[ZDROJ](#)